ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **X. Q. N.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Václavské nám. 21, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 12. 2011, č. j. OAM-358/ZA-ZA06-HA08-2011, ve věci mezinárodní ochrany, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2012, č. j. 22 Az 2/2012 - 40,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2012, č. j. 22 Az 2/2012 - 40, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností napadl v záhlaví označený pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jímž bylo zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 28. 12. 2011, č. j. OAM-358/ZA-ZA06-HA08-2011, kterým zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném v rozhodné době.

Napadeným rozsudkem krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. a) a písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a věc mu vrátil k dalšímu řízení (výrok I.). Současně rozhodl, že stěžovatel je povinen žalobci nahradit náklady řízení ve výši 5 760 Kč k rukám jeho zástupce, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku (výrok II.).

Podle názoru krajského soudu stěžovatel nedostatečně přesvědčivě posuzoval zjevnou nedůvodnost žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany z hlediska všech forem mezinárodní ochrany upravených v zákoně o azylu. Je třeba, aby se závěr stěžovatele opíral o hlubší úvahy a aby důsledněji provedl analýzu, z jakých podkladů při své úvaze vycházel a k jakým závěrům dospěl. Vzhledem k absenci těchto úvah totiž není zcela jasné a srozumitelné, proč žádost o udělení mezinárodní ochrany byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, tj. s odkazem na to, že: „*...žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a*“.

Na základě toho krajský soud uzavřel, že je třeba, aby stěžovatel žádost žalobce posoudil znovu na základě skutečností, které uvedl či které ve správním řízení vyšly najevo, a to z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany, jež se k těmto skutečnostem vztahují. Učiněný závěr přitom musí být v rozhodnutí důsledně, podrobně a přesvědčivě odůvodněn.

V podané kasační stížnosti uplatnil stěžovatel důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., přičemž napadený rozsudek krajského soudu považoval za nezákonný a nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů rozhodnutí. Konkrétně konstatoval, že se ve svém rozhodnutí zabýval řádným a přezkoumatelným způsobem jak zkoumáním důvodů vymezených v ustanovení § 12 zákona o azylu (str. 2 – 3 rozhodnutí), tak i ustanoveními § 13, § 14, § 14a a§ 14b zákona o azylu (str. 3 – 5 rozhodnutí). Své hodnocení podložil dostatečnými a aktuálními informacemi o zemi původu použitelnými pro případ žalobce. Po přezkoumání jeho tvrzení a jejich konfrontaci se shromážděnými zprávami o situaci v domovském státě dospěl k odůvodněnému závěru o zjevné nedůvodnosti žádosti ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany a naplnění podmínek aplikace § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Závěr krajského soudu je proto podle stěžovatele zcela nepravdivý a nereflektující žalobou napadené správní rozhodnutí.

Jako podstatné stěžovatel dále připomněl, že byl vázán tvrzeními žalobce, neboť povinnost tvrzení vždy vázne na žadateli o azyl (mezinárodní ochranu). Vycházel tedy plně z tvrzení žadatele – žalobce – a jeho azylového příběhu, přičemž zhodnotil všechny okolnosti posuzovaného případu jako je příjezd žalobce do České republiky výlučně z ekonomických důvodů a jeho snaha legalizovat si zde pobyt, včetně viditelné účelovosti podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany s cílem odvrátit výkon trestu vyhoštění, k němuž byl odsouzen. Krajský soud však žádnou z těchto okolností nezohlednil a nevycházel tak ze skutečného stavu věci, nevzal v úvahu obsah spisu a své závěry opřel o subjektivní a nepodložené hodnotící soudy bez řádného odůvodnění. Tomu ostatně odpovídá i to, co krajský soud uložil stěžovateli v rámci svého závazného právního názoru. Kromě jednoznačně nesprávného a ze správního rozhodnutí nevyplývajícího sdělení o nezkoumání všech forem mezinárodní ochrany totiž krajský soud argumentuje ryze obecnými floskulemi o nutnosti hlubších úvah a důslednějších analýz, aniž by jakkoli specifikoval, co má těmito termíny na mysli a jakým směrem by měl stěžovatel postupovat. Tento pokyn krajského soudu stěžovatel považuje za nezákonný, neboť nerespektuje zásadu přesvědčivosti a jasnosti soudního rozhodnutí. S odkazem na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, pak poznamenal, že krajský soud nevyložil, v čem spatřuje

nesprávnost postupu stěžovatele, kromě tvrzení o neposouzení všech forem mezinárodní ochrany, což je ale názor nemající oporu ve správním spisu potažmo rozhodnutí (viz výše).

Na základě toho stěžovatel vyjádřil přesvědčení o přijatelnosti své kasační stížnosti, která svým významem přesahuje jeho vlastní zájmy ve smyslu § 104a s. ř. s., neboť se jedná o zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který v rozporu s obsahem napadeného rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel nezkoumal zjevnou nedůvodnost žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany ve vztahu ke všem jejím formám.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a věc mu vrátil zpět k dalšímu řízení. Současně z hlediska výroku o nákladech řízení před krajským soudem stěžovatel sdělil, že shledává potřebným, aby Nejvyšší správní soud buď sám rozhodl o povinnosti zástupce žalobce vrátit zaplacené náklady řízení ve výši 5 760 Kč anebo uložil krajskému soudu rozhodnout o této povinnosti žalobce zaplatit prostřednictvím zástupce uvedenou částku na účet stěžovatele.

Žalobce se ke shora uvedeným důvodům předložené kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná osoba s vysokoškolským právním vzděláním (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, dostupné též z www.nssoud.cz, stejně jako další citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. V uvedeném usnesení Nejvyšší správní soud vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného usnesení je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.
2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

K tomu je třeba poznamenat, že i v případě, kdy je stěžovatelem Ministerstvo vnitra, jako je tomu v nyní souzené věci, lze považovat kasační stížnost za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Přijatelnost by byla konstatována bez ohledu na to, že by takovým pochybením krajský soud zásadně nemohl zasáhnout do hmotněprávního postavení stěžovatele. Trval-li by totiž Nejvyšší správní soud striktně na podmínkách uvedených výše, odmítal by veškeré kasační stížnosti podávané Ministerstvem vnitra z důvodu postupu krajského soudu v rozporu se zákonem či ustálenou soudní judikaturou jako nepřijatelné, neboť by neshledal dopad tohoto pochybení krajského soudu do hmotněprávního postavení Ministerstva vnitra. Takový přístup by nebyl žádoucí. V zájmu zajištění zákonného spravedlivého a předvídatelného rozhodování soudů je tedy třeba v případě, kdy krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu nebo pokud vážně pochybil při výkladu hmotného a procesního práva, považovat kasační stížnost podanou Ministerstvem vnitra za přijatelnou; viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59.

Ve světle výše uvedeného a po posouzení předložené kasační stížnosti z hlediska naznačených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že předestřená právní otázka posouzení zjevné nedůvodnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany ve vztahu ke všem jejím formám si zasluhuje pozornosti z důvodu uvedeného sub 4) kritérií přijatelnosti, tj. pochybení krajského soudu, který v konkrétním případě hrubě pochybil, pokud pro procesní vady zrušil rozhodnutí stěžovatele a věc mu vrátil zpět k dalšímu řízení.

Kasační stížnost proto byla shledána přijatelnou a Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podstatou projednávané věci je posouzení názoru krajského soudu, dle kterého stěžovatel nedostál své zákonné povinnosti dostatečně přesvědčivě posoudit žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany z hlediska všech jejích forem.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je správní orgán povinen i při posouzení žádosti jako zjevně nedůvodné ve smyslu ustanovení § 16 posoudit tvrzení

žadatele z hlediska všech forem mezinárodní ochrany. Zamítnout ji může jen za předpokladu, že v případě žadatele nepřichází v úvahu žádná z forem mezinárodní ochrany (blíže viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, publikované též pod č. 2289/2011 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud z napadeného rozhodnutí stěžovatele ověřil, že tvrzení žalobce byla posouzena jak z hlediska dvou základních forem mezinárodní ochrany, tj. azylu a doplňkové ochrany (str. 3 a 4), tak z hlediska kritérií pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu (str. 3 a 4), z hlediska udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu (str. 4) a konečně i z hlediska udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 14b zákona o azylu (str. 4 a 5).

Krajský soud v napadeném rozsudku stěžovateli vytknul, že zjevná nedůvodnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané žalobcem byla posouzena nedostatečně přesvědčivě. Proto je třeba, aby se jeho právní názor stran důvodů pro zhodnocení žádosti jako zjevně nedůvodné opíral o hlubší úvahy vycházející z provedené důsledné analýzy podkladů. V čem konkrétně měl stěžovatel pochybit ve vztahu k uplatněným tvrzením žalobce, však krajský soud nijak neupřesnil.

Pro odpověď na otázku, zda zjevná nedůvodnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla posouzena dostatečně či nikoliv, je třeba vycházet z tvrzení žadatele uvedených v žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Jak ostatně rozšířený senát vyslovil ve shora uvedeném rozhodnutí, žádost o udělení mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo. V rámci azylového řízení totiž existují dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení leží vždy výhradně na žadateli o azyl. V průběhu řízení o udělení azylu musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí. Je to především žadatel, kdo je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany a kdo vymezuje, v jakém rozsahu bude jeho žádost zkoumána (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, či rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41).

Z předloženého správního spisu lze zjistit, že žalobce odjel z vlasti z ekonomických důvodů. V České republice se účastnil nelegálního obchodu a pěstování marihuany, za což byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 1 T 179/2010, který nabyl právní moci dne 22. 8. 2011, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let a současně mu byl uložen trest vyhoštění v trvání pěti let. Žalobce v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany též uvedl, že má obavy z návratu do Vietnamu z důvodu vyhrožování a pomsty ze strany kumpánů, kterým se podařilo uprchnout do Vietnamu. Současně však uvedl, že pokud by jej ve vlasti někdo ohrožoval, má možnost obrátit se na policii, čehož by využil. Tato svá tvrzení žalobce označil jako všechny důvody, které ho vedou k požádání o udělení mezinárodní ochrany. Žádné konkrétnější údaje žadatel neuvedl.

V souladu s výše uvedenou judikaturou tedy bylo na stěžovateli, aby se v rozsahu takto uplatněných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany tvrzeními zabýval. Platí

přitom, že rozsah přezkumu tvrzení žadatele je odvislý i od míry podrobnosti uplatněných tvrzení. V této souvislosti je vhodné zdůraznit, že dle dlouhodobě ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu nejsou ani ekonomické důvody (viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43 či 4 Azs 23/2003 - 65, nebo rozsudek ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 - 64), ani obava ze soukromých osob, za předpokladu, že žadatel má možnost využít vnitrostátní ochrany, důvodem pro udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany. Pronásledování ze strany soukromých osob by mohlo být z hlediska mezinárodní ochrany relevantní pouze za situace, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k systematickému odmítání poskytnutí ochrany jednotlivcům před výhružkami či činy soukromých osob (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 1347/2007 Sb. NSS). Pronásledováním ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu by v takovém případě byl pouze stav, kdy by ohrožení života či svobody bylo přičitatelné státní moci, která by byla jeho původcem či jej podporovala nebo tolerovala, případně by nebyla schopna proti němu zakročit (srov. rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2004, č. j. 2 Azs 15/204 - 72 nebo č. j. 4 Azs 129/2005 - 54 ze dne 10. 2. 2006). Z tvrzení žadatele je však patrno, že nevylučuje možnost vnitrostátní ochrany, dokonce přímo uvádí, že *„v případě, že bych se musel vrátit do Vietnamu a někdo mě ohrozil, tak bych to určitě oznámil policii ve Vietnamu, aby mě zachránili“*.

Otázkou nepřezkoumatelnosti rozhodnutí se kasační soud opakovaně zabýval. Lze zmínit například rozsudky zdejšího soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, publikovaný pod č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64, a ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245. Z nich se podává, že rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, jestliže například není zřejmé, jakými úvahami se soud či správní orgány řídili při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu; dále z jakého důvodu nebyla v odvolání či žalobě použitá právní argumentace považována za důvodnou; proč považuje žalobní či odvolací námitky za liché, mylné nebo vyvrácené; či proč subsumoval skutkový stav pod zvolené právní normy. Dalším důvodem nepřezkoumatelnosti rozhodnutí může být případ, kdy soud opomněl přezkoumat některou ze žalobních námitek včas uplatněných, či obsahuje-li odůvodnění rozsudku toliko převzaté pasáže z publikovaného judikátu v jiné, skutkově i právně odlišné věci, aniž dále rozvádí dopad převzatých závěrů na konkrétní souzený případ a na samotné rozhodnutí ve věci. Za nepřezkoumatelné je rovněž nutno považovat rozhodnutí soudu, které považovalo nepřezkoumatelné rozhodnutí správního orgánu za způsobilé přezkumu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91).

Uvedená pochybení kasační soud v projednávané věci neshledal. Z odůvodnění rozhodnutí je seznatelné, z jakých důvodů stěžovatel dospěl k závěru o zjevné nedůvodnosti žádosti dle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Ve vazbě na výše uplatněné důvody a zejména na jejich obecnost dospěl Nejvyšší správní soud k názoru, že rozhodnutí stěžovatele netrpí nepřezkoumatelností. Stěžovatel se vypořádal s tvrzeními žadatele z hlediska všech forem mezinárodní ochrany a míra podrobnosti odůvodnění napadeného rozhodnutí zcela odpovídá míře podrobnosti uplatněných tvrzení.

Nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů naopak trpí napadený rozsudek krajského soudu. Není z něj totiž vůbec patrné, na základě čeho dospěl k závěru, že stěžovatel *„nedostatečně přesvědčivě posuzoval zjevnou nedůvodnost žádosti“*. Nelze ani dovodit, o jaké *„hlubší úvahy“* či *„důslednější analýzu“* se má rozhodnutí stěžovatel opírat. Tato tvrzení jsou naprosto obecná a neurčitá a Nejvyšší správní soud tak nemůže ani posoudit, v čem konkrétně, dle krajského soudu, stěžovatel pochybil. Vzhledem ke skutečnosti, že napadený rozsudek krajského soudu nelze z důvodu těchto vad přezkoumat, nezbylo kasačnímu soudu, než napadený rozsudek zrušit pro nepřezkoumatelnost ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále požaduje, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o povinnosti zástupce žalobce vrátit stěžovateli zaplacené náklady řízení podle výroku II. napadeného rozsudku, nebo uložil krajskému soudu rozhodnout o této povinnosti.

Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že výrok o náhradě nákladů řízení je akcesorickým k výroku o úspěchu ve věci (viz § 60 s. ř. s.).

V původním řízení, kdy krajský soud shledal žalobu důvodnou, správně rozhodl podle ustanovení § 60 s. ř. s. o náhradě nákladů řízení ve prospěch žalobce. Takto koncipovaný výrok krajského soudu 30. dnem ode dne nabytí právní moci daného rozsudku založil splatnou pohledávku žalobce ve výši 5 760 Kč proti žalovanému. Žalobce tak byl od chvíle vykonatelnosti výroku II. rozsudku krajského soudu oprávněn pro případ, že by povinný – stěžovatel – neplnil tak, jak mu bylo uloženo, domáhat se dané částky dalšími právními prostředky – výkonem rozhodnutí.

Nicméně od okamžiku, kdy nabude právní moci zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu, odpadne právní důvod, tedy pravomocné rozhodnutí krajského soudu, na jehož základě měl stěžovatel ve prospěch žalobce plnit. Plnění stěžovatele ve prospěch žalobce získá tím okamžikem charakter bezdůvodného obohacení.

Podle ustanovení § 451 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ten, kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. Podle odst. 2 tohoto ustanovení je bezdůvodným obohacením majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.

Obsahem závazku vzniklého z bezdůvodného obohacení je povinnost toho, kdo se bezdůvodně obohatil, vydat to, o co se obohatil, a tomu odpovídající právo toho, na jehož úkor k obohacení došlo, požadovat vydání předmětu bezdůvodného obohacení. Předpokladem odpovědnosti za získané bezdůvodné obohacení není protiprávní jednání obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává; aktivní věcná legitimace k uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení (§ 456 občanského zákoníku) svědčí subjektu, na jehož úkor bylo bezdůvodné obohacení získáno. Skutková podstata bezdůvodného obohacení získaného plněním z právního důvodu, který odpadl, dopadá na ty případy, kdy v okamžiku poskytnutí plnění existoval právní důvod plnění, který však následně, v důsledku další právní skutečnosti, ztratil své právní účinky (odpadl). Okamžikem

odpadnutí právního důvodu se poskytnuté plnění stává bezdůvodným obohacením (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 871/2005, uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 4189, též dostupný na www.nsoud.cz).

Bezdůvodným obohacením se může stát též plnění přijaté na základě vykonatelného rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno. Zrušením rozhodnutí tak odpadá právní důvod a poskytnuté plnění se stává bezdůvodným obohacením (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, str. 1331, nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007).

V každém případě je však nezbytné zdůraznit, že primárním předpokladem pro vznik závazku z bezdůvodného obohacení je skutečnost, že v průběhu času bylo plněno. Došlo-li k plnění před právní mocí zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, pak se jedná o plnění z právního důvodu, který odpadl (*condictio causa data causa non secuta*), bylo-li však plněno až po právní moci zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, jedná se již o plnění bez právního důvodu (*condictio indebiti*). Nedošlo-li by však vůbec k plnění ze strany tehdejšího povinného, nemůže za žádných okolností dojít ani ke vzniku závazku z bezdůvodného obohacení, neboť není naplněn jeho základní předpoklad, kterým je majetkový prospěch na straně obohaceného a majetková újma na straně postiženého, která odpovídá zmíněnému bezdůvodnému obohacení na straně povinného. (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2011, č. j. 9 As 67/2011 - 86).

Jak je ze shora uvedeného zřejmé, závazek účastníků vzniklý z bezdůvodného obohacení je samostatným vztahem vycházejícím z příslušných ustanovení občanského zákoníku. Proto jsou k jeho případnému soudnímu řešení příslušné soudy v občanském soudním řízení a nikoliv v soudním řízení správním (blíže srov. ustanovení § 4 s. ř. s.) a není ani na místě, aby Nejvyšší správní soud rozhodoval či ukládal krajskému soudu rozhodnout tak, jak požaduje stěžovatel v kasační stížnosti.

Uvedené však nemění nic na povinnosti krajského soudu rozhodnout v dalším řízení též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud podle ustanovení § 110 odst. 5 vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. prosince 2012

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu